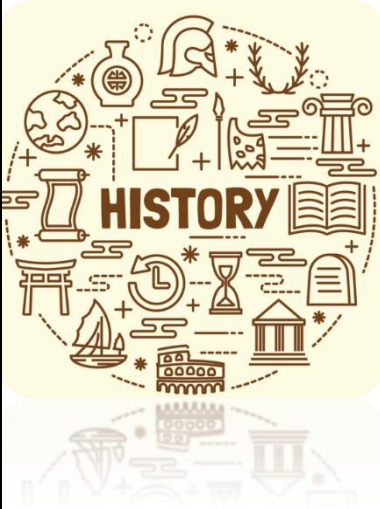

נוהל בחינה בעל פה בהיסטוריה

בהיסטוריה, כבתחומי דעת עתירי שפה אחרים, קיימת אפשרות היבחנות בעל פה.

היבחנות בעל פה הינה התאמה הניתנת לתלמיד בעל לקויות למידה שאופן ההיבחנות הרגיל אינו מאפשר לו להביא לידי ביטוי בכתב את ידיעותיו. תלמיד כזה יתקשה להסדיר את מחשבותיו ולהתנסח, ועלול אף "לדלג" על חלקי שאלות.

האישור להבחן בעל פה ניתן על בסיס המלצות אנשי מקצוע אשר אבחנו את סוג הלקות, ובכפוף להחלטות וועדה מקצועית במשרד החינוך הדנה בבקשת כל תלמיד ותלמיד.

לכאורה בחינה בעל פה קלה יותר. בפועל התלמיד נתון במסכת לחצים גדולה מזו של תלמיד הנבחן בכתב - החשש מעצם הבחינה (לעיתים - על רקע היסטוריה ארוכה של כישלונות); רעשי הסביבה וריבוי המשתמשים בחדר בו מתקיימת הבחינה- תופעה המקשה על כל נבחן ובוודאי על נבחן הזקוק מלכתחילה לבחינה בעל פה; העדר חדר מתאים, וצורך "לנדוד" תוך כדי הבחינה לחדר אחר; המתנה ארוכה לבחינה, בעוד תלמידים אחרים נבחנים; יתרה מכך - התלמיד הנבחן בעל פה חשוף למשוב מדי מצד המורה - הבעת פנים, שפת גוף ואפילו הערות מילוליות, ואלה עלולים להקשות מאוד על התלמיד.

לא ניתן לערער על בחינה שנערכה בעל פה שכן בלתי אפשרי לשחזר את שנאמר בין המורה לתלמיד.

אופן הביצוע:

• ההכנה לבחינה:

1. אופן ההיבחנות יוסבר לתלמידים מראש על ידי יועצת בית הספר והמורים המלמדים. חשוב להצביע בפני התלמידים על החסרונות והיתרונות של שיטה זו, על מנת להכינם לקשיים הצפויים להם, לצד שכנועם להשתמש בהתאמה העשויה לשפר מאוד את סיכויי הצלחתם. חשוב לא פחות תירגול אופן ההיבחנות הני"ל.
2. חומר הבחינה בעל פה זהה בהיקפו ובדרישותיו לחומר הבחינה בכתב. תלמידים לקויי למידה, הזכאים להתאמה - בחינה בעל פה, ישבו בכיתה רגילה, עם יתר הנבחנים ויקבלו, כמו כולם, את חלקה הראשון של הבחינה, כאשר הספרים מונחים לפניהם.
3. כל התלמידים יקבל מחברת עליה מודבקות מדבקות פרטיהם האישיים. במחברת זו יוכלו לרשום ראשי פרקים לקראת ההיבחנות בעל פה.
4. תלמידים הנבחנים בעל פה עונים על כל שאלות הבחינה, על פי הנחיות שאלון הבחינה.
5. משך הבחינה לא יעלה על משך הזמן הכולל המוקצה לבחינה. כך לדוגמה בבחינה בת שלוש שעות על התלמידים לסיים את תהליך ההיבחנות כולו בתוך שלוש שעות. הבחינה בעל פה תארך כארבעים דקות.

מדינת ישראל
משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית
אגף חברה ורוח
הפיקוח על הוראת היסטוריה

6. הנבחנים יוצאו לבחינה בעל פה על ידי איש צוות מבית הספר, ועל פי רשימה מסודרת מראש. אין לאפשר לתלמידים לשוטט ברחבי בית הספר עם בחינות, בחיפוש אחר המורה הבוחן.
7. כמו הנבחנים האחרים – לאחר שהתלמידים סיימו לכתוב לעצמם ראשי פרקים לחלק הראשון, יהיה עליהם להגיש למשגיחים את ספר הלימוד, ורק אז יקבלו את שאלון חלק ב ומחברת חדשה. בעת ההיבחנות בעל פה יוחזר הספר לתלמידים כדי שיוכל להשתמש בו בעת הבחינה עצמה.
8. תלמידים שחשו מוכנים ורק לאחר שסיימו את שני חלקי הבחינה, יצאו בליווי המשגיח התורן לחדר בו ימתין עבורו המורה הבוחן. התלמיד הנבחן יצא עם שתי מחברות הבחינה שלו והספר המלווה. (שנשמרו עבורו בשולחן שיוחד לכך)

הבחינה:

1. חשוב לפתוח את הבחינה במספר מילות הרגעה שיש בהן משום הבעת אמון ביכולת התלמיד לעמוד בהצלחה בבחינה.
2. התלמידים יענו על השאלות שבחרו, על בסיס ראשי הפרקים שהכינו מבעוד מועד.
3. המורה יכתוב את עיקרי דברי התלמידים. אין צורך לכתוב כל מילה ומילה.
4. חשוב לציין (ורצוי בצבע שונה) – נקודות מרכזיות החסרות בתשובת התלמיד.
5. יש להפנות את תשומת לב התלמיד לסעיפים ותתי סעיפים עליהם לא ענה ולוודא שאין המדובר בשכחה אלא באי ידיעה.
6. בסיום הבחינה חשוב לעבור על הבחינה עם התלמידים. להבהיר להם מהם הנושאים עליהם לא ענו, ולהחזיר אותם על מחברת הבחינה שבידי המורה. חתימת התלמידים תהווה אישור שאכן עיקרי הדברים נכתבו, ותמנע טענות מאוחרות יותר כלפי המורה הבוחן.
7. חשוב מאוד שהמורה יחשב את ציון התלמידים מייד עם תום הבחינה, בעוד זיכרון דברי התלמיד טרי. כדי למנוע מקח וממכר מיותרים ובלתי מכובדים, אין לומר לתלמידים מהו הציון מייד עם תום הבחינה, ולהסביר שהציון יימסר לו יחד עם שאר התלמידים.
8. על המורה הבוחן בע"פ לדווח את הציון הכולל באפליקציה. יש לשמור על מחברות בחינת התלמיד (הטיוטה הכוללת את ראשי הפרקים שכתב לעצמו) בצרוף ההערות שכתב המורה במהלך הבחינה. שני המסמכים יוחזרו לתלמיד ביום בו תוחזרנה שאר הבחינות לתלמידים. בבחינת הבגרות – על בית הספר לשמור את טיוטת התלמיד ואת ראשי הפרקים שכתב המורה, החתומים על ידי התלמיד.

מדינת ישראל
משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית
אגף חברה ורוח
הפיקוח על הוראת היסטוריה

בברכת הצלחה
ד"ר אורנה כץ אתר
מפמ"ר היסטוריה
וצוות ההדרכה